

Innholdsfortegnelse

Forord 6. utgave	5
I. KONSOLIDERT UTGAVE AV TRAKTATEN OM DEN EUROPEISKE UNION	19
Avdeling I Felles bestemmelser	21
Avdeling II Bestemmelser om demokratiske prinsipper	26
Avdeling III Bestemmelser om institusjonene	28
Avdeling IV Bestemmelser om styrket samarbeid	35
Avdeling V Almennelige bestemmelser om unionens opptreden utad og særlige bestemmelser om den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk	36
Kapittel 1 Almennelige bestemmelser om unionens opptreden utad	36
Kapittel 2 Særlige bestemmelser om den felles utenriks- og sikkerhetspolitikk	38
Første avsnitt Felles bestemmelser	38
Annet avsnitt Bestemmelser om den felles sikkerhets- og forsvarspolitik	48
Avdeling VI Sluttbestemmelser	53
II. KONSOLIDERT UTGAVE AV TRAKTATEN OM DEN EUROPEISKE UNIONS VIRKEMÅTE	59
Første del Prinsipper	60
Avdeling I Kategorier og områder for unionens myndighet	61
Avdeling II Almennelige bestemmelser	64
Annen del Likebehandling og unionsborgerskap	67

Tredje del Unionens politikk og interne tiltak

Avdeling I Det indre marked	71
Avdeling II Det frie varebytte	72
Kapittel 1 Tollunion.	72
Kapittel 2 Tollsamarbeid	73
Kapittel 3 Forbud mot kvantitative restriksjoner mellom medlemsstatene	74
Avdeling III Landbruk og fiskeri.	75
Avdeling IV Fri bevegelse for personer, tjenester og kapital . .	79
Kapittel 1 Arbeidstakere	79
Kapittel 2 Etableringsrett	81
Kapittel 3 Tjenester	85
Kapittel 4 Kapital og betalinger	87
Avdeling V Området for frihet, sikkerhet og rettferdighet	89
Kapittel 1 Alminnelige bestemmelser	89
Kapittel 2 Grensekontroll, asyl og innvandring	92
Kapittel 3 Sivilrettslig samarbeid	95
Kapittel 4 Strafferettslig samarbeid	96
Kapittel 5 Politisamarbeid.	101
Avdeling VI Transport.	103
Avdeling VII Felles regler for konkurranse, skatte- og avgiftsspørsmål og lovtilnærming	107
Kapittel 1 Konkurranseregler	107
Første avsnitt Bestemmelser for foretak	107
Annet avsnitt Statsstøtte	111
Kapittel 2 Skatte- og avgiftsbestemmelser	113
Kapittel 3 Lovtilnærming	114
Avdeling VIII Økonomisk politikk og penge- og valutapolitikk .	118
Kapittel 1 Økonomisk politikk	118
Kapittel 2 Penge- og valutapolitikk.	124
Kapittel 3 Bestemmelser om institusjonene	128

Kapittel 4 Særlige bestemmelser for medlemsstater som har euro som sin valuta.	129
Kapittel 5 Overgangsbestemmelser	131
Avdeling IX Sysselsetting	136
Avdeling X Sosialpolitikk	138
Avdeling XI Det europeiske sosialfond.	145
Avdeling XII Utdanning, yrkesopplæring, ungdom og idrett . . .	146
Avdeling XIII Kultur.	148
Avdeling XIV Folkehelse.	149
Avdeling XV Forbrukervern	150
Avdeling XVI Transeuropeiske nett	151
Avdeling XVII Industri	153
Avdeling XVIII Økonomisk, sosial og territorial utjevning.	154
Avdeling XIX Forskning, teknologisk utvikling og romfart	156
Avdeling XX Miljø	161
Avdeling XXI Energi.	163
Avdeling XXII Turisme	164
Avdeling XXIII Katastrofeberedskap.	164
Avdeling XXIV Forvaltningssamarbeid	165
Fjerde del Assosiering av oversjøiske land og territorier	165
Femte del Unionens opptreden utad.	168
Avdeling I Alminnelige bestemmelser om unionens opptreden utad	168
Avdeling II Felles handelspolitikk.	169
Avdeling III Samarbeid med tredjestater og humanitær bistand .	171
Kapittel 1 Utviklingssamarbeid	171

Kapittel 2 Økonomisk, finansielt og teknisk samarbeid med tredjestater	172
Kapittel 3 Humanitær bistand	173
Avdeling IV Restriktive tiltak	174
Avdeling V Internasjonale avtaler	175
Avdeling VI Unionens forbindelser med internasjonale organisasjoner og tredjestater samt unionens delegasjoner	178
Avdeling VII Solidaritetsklausul	179
Sjette del Bestemmelser om institusjonene og finansielle bestemmelser	180
Avdeling I Bestemmelser om institusjonene	180
Kapittel 1 Institusjonene	180
Første avsnitt Europaparlamentet	180
Annet avsnitt Det europeiske råd	185
Tredje avsnitt Rådet	186
Fjerde avsnitt Kommisjonen	188
Femte avsnitt Den europeiske unions domstol	191
Sjette avsnitt Den europeiske sentralbank	203
Sjuende avsnitt Revisjonsretten	205
Kapittel 2 Unionens rettsakter, beslutningsprosess og andre bestemmelser	208
Første avsnitt Unionens rettsakter	208
Annet avsnitt Beslutningsprosess for rettsakter og andre bestemmelser	210
Kapittel 3 Unionens rådgivende organer	215
Første avsnitt Den økonomiske og sosiale komité	216
Annet avsnitt Regionkomiteen	217
Kapittel 4 Den europeiske investeringsbank	219
Avdeling II Finansielle bestemmelser	220
Kapittel 1 Unionens egne midler	221
Kapittel 2 Den flerårige finansielle rammen	221
Kapittel 3 Unionens årlige budsjett	222

Kapittel 4 Budsjettforvaltning og ansvarsfrihet	225
Kapittel 5 Felles bestemmelser	227
Kapittel 6 Tiltak mot bedrageri	229
Avdeling III Styrket samarbeid	229
Sjuende del Alminnelige bestemmelser og sluttbestemmelser	234
TRAKTATSPEIL	244
Traktaten om den europeiske union	244
Traktaten om den europeiske unions virkemåte	251
III. DEN EUROPEISKE UNIONS PAKT OM GRUNNLEGGENDE RETTIGHETER	276
Avdeling I Menneskeverdet	277
Avdeling II Friheter	278
Avdeling III Likestilling	281
Avdeling IV Solidaritet	282
Avdeling V Borgerrettigheter	284
Avdeling VI Rettferdighet	286
Avdeling VII Alminnelige bestemmelser om fortolkningen og anvendelsen av pakten	287
IV. LOV OM GJENNOMFØRING I NORSK RETT AV HOVEDDELEN I AVTALE OM DET EUROPEISKE ØKONOMISKE SAMARBEIDSOMRÅDE (EØS) M.V (EØS-LOVEN).	290
V. AVTALE OM DET EUROPEISKE ØKONOMISKE SAMARBEIDSOMRÅDE (EØS-AVTALEN)	292
Del I Formål og prinsipper	294
Del II Det frie varebytte	297

Kapittel 1 Grunnleggende prinsipper	297
Kapittel 2 Landbruks- og fiskerivarer	299
Kapittel 3 Samarbeid i tollsaker og om handelslettelser	300
Kapittel 4 Andre regler om det frie varebytte	300
Kapittel 5 Kull- og stålprodukter	301
Del III Fri bevegelighet for personer, tjenester og kapital	302
Kapittel 1 Arbeidstagere og selvstendig næringsdrivende	302
Kapittel 2 Etableringsrett	303
Kapittel 3 Tjenester	304
Kapittel 4 Kapital	305
Kapittel 5 Samarbeid om økonomisk politikk og pengepolitikk	307
Kapittel 6 Transportvirksomhet	308
Del IV Konkurranseregler og andre felles regler	309
Kapittel 1 Bestemmelser for foretak	309
Kapittel 2 Statsstøtte	314
Kapittel 3 Andre felles regler	316
Del V Bestemmelser som gjelder alle de fire friheter	316
Kapittel 1 Sosialpolitikk	316
Kapittel 2 Forbrukervern	318
Kapittel 3 Miljø	318
Kapittel 4 Statistikk	318
Kapittel 5 Selskapsrett	319
Del VI Samarbeid utenfor de fire friheter	319
Del VII Bestemmelser om organene	323

Kapittel 1 Organiseringsen av samarbeidet	323
Avsnitt 1 EØS-rådet	323
Avsnitt 2 EØS-komiteen	324
Avsnitt 3 Parlamentarisk samarbeid	325
Avsnitt 4 Samarbeid mellom partene i arbeidslivet	326
Kapittel 2 Beslutningsprosessen	327
Kapittel 3 Ensartethet, overvåkingsordning og tvisteløsning	330
Avsnitt 1 Ensartethet	330
Avsnitt 2 Overvåkingsordning	331
Avsnitt 3 Tvisteløsning	333
Kapittel 4 Beskyttelsestiltak	334
Del VIII Låne- og tilskuddsordningen	336
Del IX Alminnelige bestemmelser og sluttbestemmelser	336
Protokoll 1 om gjennomgående tilpasning	341
Protokoll 35 om gjennomføringen av EØS-regler	344
En oversikt over EØS-avtalens protokoller	345
VI. AVTALE MELLOM EFTA-STATENE OM OPPRETTELSE AV ET OVERVÅKINGSORGAN OG EN DOMSTOL (ODA)	347
Del I Innledning	348
Del II EFTAs overvåkingsorgan	349
Del III EFTA-statenes oppfyllelse av sine forpliktelser etter EØS-avtalen og denne avtale	353
Del IV EFTA-domstolen	355
Del V Alminnelige bestemmelser og sluttbestemmelser	358
Protokoll 5 om vedtektene for EFTA-domstolen	361
Del I Dommerne	362

Del II Organisasjon	363
Del III Rettergangen	365
Del IV Almennelige bestemmelser	371
VII. RETTERGANGSORDNING FOR EFTA-DOMSTOLEN	372
Avdeling I Domstolens organisasjon	373
Kapittel 1 Dommerne	373
Kapittel 2 Domstolens president	374
Kapittel 3 Domstolens kontor	375
Avsnitt 1 – Justissekretæren og assisterende justissekretærer	375
Avsnitt 2 – Domstolens tjenestemenn og andre ansatte	377
Kapittel 4 Arbeidet ved domstolen	378
Kapittel 5 Språk	379
Kapittel 6 Rettigheter og plikter for partsrepresentanter, rådgivere og advokater	381
Avdeling II Rettergangen	383
Kapittel 1 Skriftlig behandling	383
Kapittel 2 Muntlig forhandling	387
Kapittel 3 Tiltak for tilrettelegging av rettergangen og bevisopptak	389
Avsnitt 1 – Tiltak for tilrettelegging av rettergangen	389
Avsnitt 2 – Bevisopptak	390
Avsnitt 3 – Innkalling og avhør av vitner og sakkyndige	390
Kapittel 3a Fremskyndet behandling	395
Kapittel 4 Dommer	396
Kapittel 5 Saksomkostninger	398
Kapittel 6 Fri rettshjelp	400

Kapittel 7 Bortfall av saken	401
Kapittel 8 Forkynnelse	402
Kapittel 9 Frister	403
Kapittel 10 Stansing av rettergangen	404
Avdeling III Særlige rettergangsformer	405
Kapittel 1 Utsettelse av gjennomføringen eller fullbyrdelsen og andre midlertidige tiltak	405
Kapittel 2 Prosessuelle spørsmål som behandles før sakens realitet	407
Kapittel 3 Intervensjoner	408
Kapittel 4 Uteblivelsesdom og begjæring om tilsidesettelse av dommen	409
Kapittel 5 Særlige rettsmidler	410
Avsnitt 1 – Innsigelse fra tredjepart	410
Avsnitt 2 – Gjenopptakelse	411
Kapittel 6 Tolking av dommer	412
Kapittel 7 Rådgivende uttalelser	412
Avdeling IV Forskjellige bestemmelser	414
VIII. AVTALE OM EFTA-STATENES FASTE KOMITÉ	416
IX. AVTALE OM TILKNYTNING TIL SCHENGEN-SAMARBEIDET	422
X. AVTALE MELLOM KONGERIKET NORGE OG DEN EUROPEISKE POLITIENHET	434
XI. AVTALE MELLOM KONGERIKET NORGE OG EUROJUST	450